

FINANČNÍ ANALYTICKÝ ÚTVAR

1996	1997	1998	1999	2000
2001	2002	2003	2004	2005
2006	2007	2008	2009	2010
2011	2012	2013	2014	2015

VÝROČNÍ ZPRÁVA

Vážení čtenáři,

pracovníci Finančního analytického útvaru pro Vás zpracovali Výroční zprávu, která Vám má poskytnout informace o činnosti tohoto útvaru za uplynulý rok 2015 a seznámit Vás s aktuálním vývojem v oblasti problematiky opatření proti legalizaci výnosů z trestné činnosti a financování terorismu v České republice. Dále pak i se zhodnocením opatření souvisejících s mezinárodními sankcemi a kontrolní činností vůči povinným osobám.

Především bych touto cestou chtěl všem pracovníkům našeho útvaru upřímně poděkovat za velmi kvalitní práci, kterou po celý rok odváděli a podíleli se na konečných výsledcích, které můžeme touto cestou prezentovat.

Pro efektivní činnost Finančního analytického útvaru je nutná především spolupráce s povinnými osobami, zejména z bankovního sektoru, kterou rád hodnotím jako spolupráci na velmi vysoké úrovni. S narůstajícím mezinárodním prvkem u mnoha případů, kterými se náš útvar zabýval, je také nutné vyzdvihnout spolupráci s našimi zahraničními partnerskými jednotkami. V rámci České republiky přispěli k těmto výsledkům v oblasti opatření proti praní peněz i tuzemští partneři, především Finanční správa a Celní správa, a to v rámci spolupráce, kterou nadále zefektivňujeme a prohlubujeme. Rád bych všem našim partnerům za kvalitní spolupráci vyslovil poděkování.

V loňském roce byla Poslaneckou sněmovnou zřízena Stálá komise pro kontrolu činnosti Finančního analytického útvaru Ministerstva financí, která nově společně s vládou dohlíží na naši činnost.

Uveřejňované statistické údaje jsou číselným vyjádřením prováděných činností a nikdy nedokáží vyjádřit veškeré vynaložené úsilí, které k nim vede. Po několika letech nárůstu počtů převzatých Oznámení o podezřelém obchodu jsme zaznamenali v roce 2015 srovnatelný počet těchto oznámení s rokem předešlým. Je to především odraz přechodu k závažnějším případům, na něž se ve spolupráci s povinnými osobami zaměřujeme. Tomu odpovídá i nárůst podaných trestních oznámení, u kterých jsou ze strany Finančního analytického útvaru zajištěny i finanční prostředky. Viditelný je i velký počet předaných informací významných pro činnost správce daně, neboť se stále více zaměřujeme na efektivní využití informací ze zpracovávaných případů. Výše zajištěných finančních prostředků za loňský rok byla celkem 5,542 miliardy korun českých. Kontrolní činnost Finančního analytického útvaru vůči povinným osobám zaznamenala narůstající trend, a to především vůči mimobankovnímu sektoru.

Věřím, že i následující rok 2016 bude při plnění náročných úkolů a cílů pro nás i naše partnery úspěšný.

Ing. Libor Kazda

ředitel

OBSAHEM

JE

FINANČNÍ ANALYTICKÝ ÚTVAR	01
ANALYTICKÁ ČINNOST	03
PROGNÓZA DALŠÍHO VÝVOJE	17
MEZINÁRODNÍ SPOLUPRÁCE	21
LEGISLATIVNÍ ČINNOST	25
MEZINÁRODNÍ SANKCE	29
KONTROLNÍ ČINNOST	33
STATISTICKÝ PŘEHLED	39
KONTAKTUJTE NÁS	40

RSTVO FINANCI

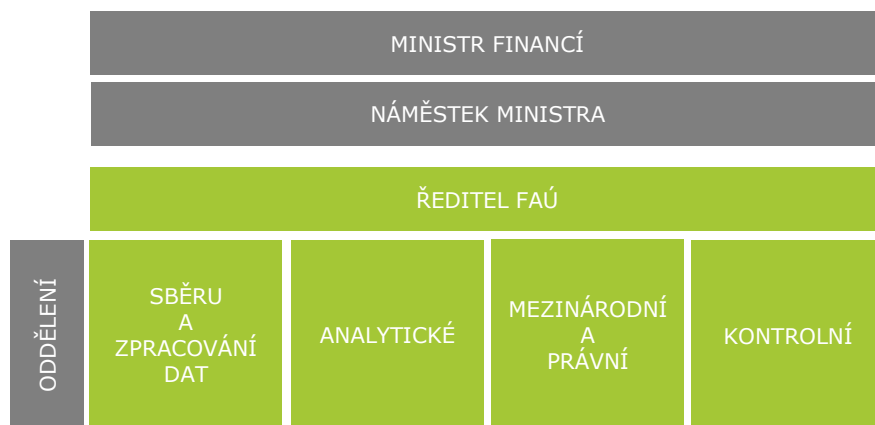
FINANČNÍ ANALYTICKÝ ÚTVAR

Finanční analytický útvar (dále také „FAÚ“) plní od svého založení v roce 1996 již 20 let funkci finanční zpravodajské jednotky v České republice. Hlavním úkolem FAÚ je boj a prevence proti legalizaci výnosů z trestné činnosti. Za tímto účelem FAÚ přijímá od bank, směnár, pojišťoven, subjektů kapitálového trhu, ale i realitních kanceláří či kasin a řady dalších tzv. povinných osob oznámení o podezřelých obchodech, provádí jejich analýzu a činí další potřebné kroky.

V souvislosti s mezinárodním vývojem byla postupem času činnost útvaru rozšířena o oblast boje proti financování terorismu. Ve sféře mezinárodních sankcí je FAÚ především gestorem a koordinátorem jejich uplatňování. Problematika financování terorismu nabývá v souvislosti s posledními událostmi ve světě čím dál většího významu. Dalšími úkoly, které FAÚ v návaznosti na své hlavní poslání plní, jsou tvorba legislativních návrhů v oblasti praní peněz a financování terorismu, harmonizace se souvisejícími předpisy EU, činnost kontrolního a správního orgánu.

01

Organizační struktura FAÚ
jako součásti Ministerstva
financí

KAM

PROČ

KDY

ODKUD

KOLIK

ZA CO

KOMU

OD KOHO

ZJIŠŤUJEME

CO

KUDY

S KÝM

KDO

JAK

ANALYTICKÁ ČINNOST

2015	2963 oznámení o podezřelém obchodu
2014	3192 oznámení o podezřelém obchodu
2013	2721 oznámení o podezřelém obchodu

Počet přijatých
oznámení o podezřelém
obchodu

Primárním úkolem plněným v rámci činnosti FAÚ je výkon funkce centrálního orgánu pro sběr a analýzu oznámení podezřelých obchodů. Analytická činnost a její výstupy jsou základem aktivního působení FAÚ v oblasti boje proti legalizaci výnosů z trestné činnosti a financování terorismu.

V roce 2015 přijal FAÚ celkem 2 963 oznámení o podezřelých obchodech. V počtu těchto oznámení došlo oproti roku 2014 k 7% snížení, jež je odrazem metodického působení FAÚ směrem k povinným osobám, jehož cílem je jednak zvyšování kvality podaných oznámení a dále eliminace oznámení bagatelních jednání, čímž dochází k vytvoření většího prostoru pro řešení závažnějších případů praní peněz. V roce 2015 bylo ze strany FAÚ podáno 514 trestních oznámení orgánům činným v trestním řízení.

2015	514 podaných trestních oznámení
2014	680 podaných trestních oznámení
2013	547 podaných trestních oznámení

Celkový počet podaných
trestních oznámení

03

Ve 294 případech se jednalo o podání trestního oznámení se současným zajištěním finančních prostředků podle § 20 zákona č. 253/2008 Sb., o některých opatřeních proti legalizaci výnosů z trestné činnosti a financování terorismu (dále také AML zákon). Uplatnění blokace finančních prostředků v případě podání trestního oznámení tak oproti roku 2014 zaznamenalo téměř 12% nárůst. Celkový souhrn zajištěných prostředků v roce 2015 dosáhl částky 5 542 mil. Kč, což představuje téměř 154% meziroční nárůst.

Počet postoupení na Generální finanční ředitelství

V roce 2015 pokračovala úspěšná spolupráce FAÚ s orgány Finanční správy a Celní správy. V součtu bylo Generálnímu finančnímu ředitelství (dále také „GFŘ“) a Generálnímu ředitelství cel (dále také „GŘC“) v rámci spolupráce postoupeno 1 819 informací s podezřením na porušení daňových předpisů. Objem poskytnutých informací se meziročně navýšil o 14 %.

V případě legalizace výnosů z trestné činnosti se již dávno nejedná o činnost jednotlivců regionálního významu. Tato oblast se stává doménou nebezpečných zločineckých struktur globálního rozměru disponujících kvalitním ekonomickým a právním servisem. Výsledkem jsou negativní dopady na celé ekonomiky se škodami v miliardových částkách.

I ze strany pachatelů se však jedná o ekonomicky velice nákladné aktivity. Včasné odhalení nelegálních výnosů, ale především jejich úspěšné odčerpání, proto často představuje pro pachatele trestné

Výše zajištěných finančních prostředků Finančním analytickým útvarem [mil. Kč]

Počet postoupení
na Generální ředitelství cel

činnosti mnohem závažnější újmu než ostatní trestněprávní postihy. Jeden ze základních principů boje proti legalizaci výnosů z trestné činnosti proto vystihuje heslo „zločin se nesmí vyplácet“.

„ZLOČIN SE NESMÍ VYPLÁCET“

V kontextu této základní filozofie je třeba v uvedených statistických přehledech pozitivně vnímat zejména zvýšenou četnost trestních oznámení s blokadí finančních prostředků a i jejich celkový objem.

V uplynulém roce se FAÚ setkával s celou řadou různorodých manipulací s majetkem, zejména s finančními prostředky, jejichž společným cílem bylo bezdůvodné obohacení právnických i fyzických osob na úkor státu. Z pohledu zdrojové trestné činnosti velký podíl již tradičně zaujímají různé formy podvodného jednání zahrnující jednak všechny typy skutkově jednoduchých obecných podvodů spočívajících např. ve vylákání finančních prostředků pod záminkou dodání zboží, provedení práce, služeb, apod., ale i vysoce sofistikované pojistné, úvěrové a dotační podvody, které jsou charakteristické vysokou mírou profesionality a organizovanosti pachatelů. Již zcela běžným nástrojem pachatelů trestné činnosti v případě podvodů je využití prostředí internetu, zejména v případech phishingu, a podvodných inzerátů či e-shopů. Zde byl za rok 2015 oproti předcházejícímu období zaznamenán nárůst podílu tuzemských phishingových útoků a v případě zahraničí nárůst způsobených škod, kdy se již u jednotlivých útoků nejedná o částky v řádech desetitisíců, ale v řádech milionů korun.

05

Jednou z nejčastějších oblastí predikativních trestných činností byla i v roce 2015 daňová sféra, kdy se opět navýšil počet oznámení podezřelých obchodů s podezřením na daňovou trestnou činnost. Jedná se o specifickou trestnou činnost, jejíž pachatelé využívají kromě svého intelektuálního potenciálu ve velké míře expertního účetního, daňového a právního poradenství. Přesto, že jsou detekce a zadokumentování tohoto typu protiprávního jednání velice složité, dosáhl FAÚ při odhalování daňové kriminality velice

dobrých výsledků, zejména v oblasti karuselových podvodů. Mezi další nejčastější zdrojové trestné činy patřily úpadkové delikty, trestná činnost spojená s korupcí a prostitucí. Mnohdy bývají zdrojové trestné činy páchaný v zahraničí a následně dochází k pokusům o inkaso nelegálních výnosů či o jejich investici právě v České republice.

NEJČASTĚJŠÍ POSTUPY A TECHNIKY PACHATELŮ

- Zneužití bankovních účtů založených na falešnou či zcizenou identitu.
- Opakované elektronické transfery mezi bankovními účty v České republice a v zahraničí.
- Snaha o vyvádění finančních prostředků do daňových rájů.
- Přerušování finančního toku opakovanými hotovostními výběry a vklady.
- Investice do nemovitostí.
- Využití zasílatelských služeb.
- Zneužití virtuální měny.

K vlastní legalizaci, tj. procesu zastření nelegálního původu majetku s cílem vytvořit zdání, že se jedná o majetek legálně nabytý, pachatelé využívají celou řadu technik a postupů. V praxi téměř vždy dochází k různým kombinacím těchto technik v závislosti na zdrojovém trestném činu, míře organizovanosti, intelektu pachatele apod.

Z pohledu typologie případů se FAÚ často setkává s kauzami hospodářské trestné činnosti, zejména z oblasti dotačních podvodů či porušení povinnosti při správě cizího majetku apod., kdy je poškozen stát, ať už na úrovni centrálních orgánů státní správy, orgánů samosprávy či organizací hospodařících s majetkem státu. Všeobecně známým negativním jevem často bývá předražování veřejných zakázek.

FAÚ se zabýval kauzou jedné z krajských nemocnic, které byla schválena strategická investice ve výši 200 mil. Kč, hrazená z rozpočtu Ministerstva zdravotnictví ČR. Investice byla určena k zakoupení unikátního zdravotnického zařízení vyráběného jediným výrobcem na světě, kterým mělo být vybaveno příslušné specializované pracoviště nemocnice. Cena tohoto zařízení užívaného řadou nemocnic v Americe, Asii a Evropě se v době nákupu uskutečňovaném krajskou nemocnicí pohybovala v závislosti na třídě technického a programového vybavení v rozmezí 3 až 5 mil. \$. Krajská nemocnice za účelem nákupu zařízení uzavřela smlouvu s prostředníkem, kterým byla česká společnost vlastněná zahraničním dodavatelem. V uzavřené smlouvě pak byla cena přístroje stanovena na částku 195 mil. Kč a další vybavení na částku 5 mil. Kč. Krajská nemocnice uhradila dodavatelské společnosti za dodání zařízení částku

200 mil. Kč, tedy dle tehdejšího kurzu částku přesahující 11,3 mil. \$. Jednalo se o částku takřka o 110 mil. Kč vyšší, nežli by byla cena zaplacená v zahraničí za nejkompexnější typ nakupovaného zařízení. Zahraniční dodavatelská společnost následně z finančních prostředků obdržených za dodání přístroje odeslala v souvislosti s tímto obchodním případem dvěma českým společnostem částku ve výši 980 tis. €, dle tehdejšího kurzu 26 mil. Kč, aniž by bylo zřejmé, jakým způsobem se tyto společnosti na zajištění dodávky podílely. Z účtů těchto společností byla část finančních prostředků vyvedena hotovostními výběry a část odeslána na účty zahraničních společností, mezi které patří i prodejce automobilových veteránů či stavební společnost. V souvislosti s tímto případem byla podána trestní oznámení, na podkladě kterých se následně orgánům činným v trestním řízení podařilo zajistit část finančních prostředků na účtech několika společností.

Podobný byl i případ, kdy právnické osobě byla jedním z ministerstev poskytnuta z Operačního programu Podnikání a inovace dotace ze strukturálních fondů EU na projekt z oblasti IT. Finanční prostředky z dotace byly určeny ke zpětnému proplacení již realizovaných výdajů doložených příslušnými účetními a jinými podklady. Právnická osoba doložila příslušné podklady v souvislosti s vynaloženými náklady na proplacení mezd zaměstnancům. Dle transakční historie bankovních účtů právnické osoby bylo však FAÚ zjištěno, že zdrojem finančních prostředků k vyplacení mezd byly půjčky od třetí právnické osoby, které se po vyplacení mezd zaměstnancům s osobními vazbami na osobu figurující v právnické osobě ze tří čtvrtin vracely zpět z jejich osobních bankovních účtů na bankovní účet poskytovateli půjčky. Z tohoto účtu pak byly znovu poukazovány jako půjčky právnické osobě. Právnická osoba zároveň v době podání žádosti o platbu podanou ministerstvu vykazovala neuhrazené závazky po lhůtě splatnosti vůči státním orgánům v řádech statisíců. Příklad byl ukončen podáním trestního oznámení.

Největší škody jsou však státu způsobeny daňovými delikty, které se nejčastěji týkají daně z přidané hodnoty (dále jen „DPH“). FAÚ přijal několik oznámení podezřelého obchodu od různých povinných osob, kdy předmětem oznámení byly subjekty, které pořizovaly surové řepkové oleje či zpracované řepkové oleje na území ČR z jiných členských států EU, zejména z Polska, Rakouska či Německa. Oleje měly být na našem území dále přepracovávány a distribuovány. Analýzou přijatých oznámení bylo zjištěno propojení oznámených subjektů do obchodního řetězce, který vykazoval všechny znaky typické pro podvodný řetězec, tedy s charakteristickými rolemi jednotlivých subjektů (Missing Trader, Buffer a Profit Taker).

Dalším šetřením FAÚ bylo zjištěno, že při pořízení řepkových olejů z jiného členského státu EU nebyla z těchto pořízení prvním nabyvatelem v ČR prováděna úhrada DPH. Pachatelé této daňové trestné činnosti často obměňovali subjekty na pozici Missing Trader tak, aby v době, kdy příslušný správce DPH již nařídil uplatnit exekuci finančních prostředků na bankovních účtech prvních nabyvatelů (Missing Trader), byli titi první nabyvatelé nahrazeni novými subjekty a celý řetězec mohl dále fungovat. Celkem bylo v daném případě na území ČR detekováno více jak šedesát podezřelých subjektů a na území jiných členských států ještě dalších deset. Výnosy z uvedené trestné činnosti byly vždy vybírány v hotovosti z bankovních účtů zapojených subjektů. Šetření tohoto případu ukončil FAÚ zajištěním peněžních prostředků na účtech podezřelých subjektů ve výši 70 mil. Kč a následným podáním trestního oznámení.

■ Šetření daňových kauz má v mnoha případech mezinárodní rozměr. V průběhu šetření jednoho z podezřelých obchodů bylo zjištěno, že na český bankovní účet, vedený pro zahraniční společnost „A“, byly realizovány kreditní platby z bankovních účtů vedených ve shodné zemi, kde má tato společnost sídlo, v řádech desítek miliónů eur za období 3 měsíců. Peněžní prostředky z bankovního účtu společnosti „A“ byly následně odesílány téměř výhradně na český

ŘETĚZOVÉ PODVODY NA DPH

k dodání zboží nebo služeb dochází mezi účelově založeným společnostmi

MISSING TRADER je plátce DPH, který daň na výstupu z uskutečněného dodání zboží nebo poskytnutí služeb v tuzemsku nevykazuje v podaném daňovém přiznání k DPH, nebo vykazuje, ale neplatí, příp. daňové přiznání nepodává vůbec a je vůči správci daně nekontaktní. Zpravidla se jedná o tzv. „prázdnou skořápku“. Její životnost bývá i kratší než jedno zdaňovací období (měsíc/čtvrtletí). Většinou tyto společnosti nemají vlastní majetek. Statutárním orgánem bývají účelově nastrčené osoby, tzv. „BÍLÍ KONĚ“, mnohdy se jedná o domácí či zahraniční osoby bez vzdělání a bez povědomí o souvislostech či právních dopadech jejich jednání. Tyto osoby často pocházejí z nejnižších sociálních vrstev nebo z řad finančně závislých osob. Plátcí Missing Trader bývají také často využíváni v řetězci jako článek neodvádějící DPH z pořízení zboží z jiného členského státu EU (JCS), případně z dovozu zboží z třetích zemí. Plátcí Missing Trader bývají též využíváni k dodání zboží nebo služeb, u kterých vzniká při faktickém dodání relativně vysoká daňová povinnost (např. prodej zboží pořízeného od neplátců, uskutečnění plnění s vysokou přidanou hodnotou).

BUFFER je plátce DPH vytvářející tzv. „křoví“ mezi Missing Traderem a Brokerem. Jeho rolí je zastřít vazby mezi Missing Traderem a Bufferem, tedy ztížení odhalení podvodu. Zároveň jejich účelem je ochránit plátce Brokera před doměřením daňové povinnosti na základě vědomostního testu o účelovém

neodvádění DPH, tedy že plátce Broker o relevantních skutečnostech věděl nebo mohl vědět. Často se jedná o společnosti bez majetku se sídlem na hromadných adresách. V případě odhalení scházející DPH v příslušném řetězovém podvodu je zájmem jeho organizátorů, aby byla doměřena daňová povinnost právě u této společnosti, kde je z důvodu absence majetku nevyimahatelná.

BROKER (Profit Taker) je plátce, který přijímá zdanitelná plnění zasažená řetězovým podvodem pro svoji fakticky vykonávanou podnikatelskou činnost, případně pro účelové snížení vlastní daňové povinnosti na DPH. Jedná se zpravidla o reálně fungující společnost, která získává profit v podobě nárokovaného odpočtu DPH na vstupu z přijatých tuzemských plnění. V případě, že skuteční plátce Broker plnění osvobozená od povinnosti odvést DPH na výstupu, tedy dodání zboží do JCS, vývoz zboží do třetích zemí, poskytnutí služby do EU, vzniká mu v daňovém přiznání k DPH nadměrný odpočet daně.

CO JE NA TOM NEBEZPEČNÉHO? Státu je tak odvedena nižší daň, případně stát vrací daň v podobě vyplaceného nadměrného odpočtu DPH, a to v částce, která ve skutečnosti nebyla na počátku řetězce plátcem Missing Traderem přiznána v daňovém přiznání na výstupu. V případě zapojení plátců z několika států EU je krácena DPH v souvislosti s intrakomunitárním plněním v tzv. karuselovém podvodu, ve kterém je zboží opakovaně fakturačně přemísťováno mezi státy EU, aniž by často fyzicky opustilo místo uskladnění, případně se jedná o fiktivní dodávky.

bankovní účet vedený pro zahraniční společnost „B“, která měla sídlo ve shodné zemi jako společnost „A“. Z bankovního účtu společnosti „B“ byly peněžní prostředky odesílány na bankovní účet české společnosti „C“, ze kterého byly následně odesílány do zahraničí. Česká společnost „C“ byla využívána v řetězci plátců pouze jako článek typu „conduit company“, kterému nevznikala v ČR vlastní daňová povinnost k dani z přidané hodnoty. Ze získaných dokladů během šetření bylo zjištěno, že předmětem obchodování v řetězci jsou vysoce cenné komodity a elektronika. Prostřednictvím zahraniční partnerské finanční zpravodajské jednotky bylo zjištěno, že společnost „B“ řádně nedaní pořízení zboží z jiného členského státu od české společnosti „C“ daní z přidané hodnoty a je prověřována zahraničními orgány činnými v trestním řízení pro podezření ze spáchání trestného činu zkrácení daně. Partnerská zahraniční finanční zpravodajská jednotka požádala o zablokování peněžních prostředků na českých bankovních účtech zahraničních společností „A“ a „B“, s tím, že je odesílána českým orgánům činným v trestním řízení žádost o mezinárodní právní pomoc ve věcech trestních s požadavkem o zajištění peněžních prostředků. FAÚ na základě zjištěných skutečností vydal rozhodnutí o odložení splnění příkazu klienta k manipulaci s peněžními prostředky na bankovních účtech

společností „A“ a „B“ po dobu 72 hodin. Současně bylo v této věci podáno trestní oznámení pro podezření ze spáchání trestného činu zkrácení daně se způsobenou škodou přesahující částku 230 mil. Kč ke škodě státního rozpočtu země, ve které měly sídlo společnosti „A“ a „B“. Peněžní prostředky ve výši 483 631 € byly následně zajištěny v rámci trestního řízení.

■ Dalším typickým způsobem páchaní daňové trestné činnosti je použití fiktivních daňových dokladů. Organizovaná skupina osob se prostřednictvím účelově vytvořeného obchodního řetězce složeného zejména z právnických osob podílela na daňových podvodech v oblasti reklamní činnosti a následném praní špinavých peněz. Hlavní organizátor výše uvedené trestné činnosti využil k vytvoření této sítě rodinné příslušníky (klíčové role), kamarády a též bývalé spolužáky (role tzv. bílých koní). Prostřednictvím fiktivních dokladů vystavených za plnění bez ekonomické podstaty či dokladů se značně nadhodnoceným plněním byly zasílány finanční prostředky na účty těchto subjektů, přičemž v různých článcích řetězce docházelo k pravidelným hotovostním výběrům z těchto účtů, a to ve značných objemech (celkově vybraná hotovost přesáhla částku 157 mil. Kč). Výnosy z uvedené trestné činnosti byly následně legalizovány hlavním organizátorem a jeho manželkou prostřednictvím uměle vytvořené pohledávky v hodnotě 60 mil. Kč za jimi vlastněnou právní osobou „A“, kdy manželé měli této právní osobě „A“ půjčit částku ve výši 55 mil. Kč a 5 mil. Kč tvořily úroky. Tato pohledávka byla ve výši cca 50 mil. Kč následně na základě darovací smlouvy bezplatně postoupena synovi hlavního organizátora a ten ji obratem ve stejné výši úplatně postoupil (prodal s nestanoveným datem splatnosti) vlastní obchodní společnosti „B“. U organizátora byly dále zjištěny soukromé investice do zlatých cihel ve výši přesahující 30 mil. Kč, a v bezpečnostní schránce, ke které měla přístup manželka organizátora, byly zajištěny peněžní prostředky ve výši 10 mil. Kč. Příklad byl FAÚ ukončen podáním trestního oznámení a následně byl orgány činnými v trestním řízení zajištěn majetek v celkové výši 100 mil. Kč.

■ Častým způsobem praní špinavých peněz z trestné činnosti je jejich legalizace prostřednictvím nemovitého majetku. Provedeným šetřením FAÚ byla zjištěna větší skupina personálně propojených společností, které si pravidelně nárokovaly nadměrné odpočty DPH, které byly v prověřovaném řetězci převážně vybírány v hotovosti. Neoprávněně nárokováné nadměrné odpočty DPH činily ve svém souhrnu za sledované období cca 500 mil. Kč. FAÚ následně prověřil potenciální okruh podezřelých osob v souvislosti s možnou legalizací výnosů z trestné činnosti. Provedeným šetřením byl zjištěn potenciální hlavní pachatel dané trestné činnosti.

Finančním šetřením k jeho osobě a manželce byla zjištěna celá řada lukrativních nemovitostí v jejich vlastnictví a stamilionové nemovité majetky ve vlastnictví obchodních společností, které tyto osoby ovládaly. FAÚ provedl ekonomický rozbor podnikatelských aktivit zjištěných podnikatelských subjektů a porovnal skutečně přiznané a zdaněné příjmy jak právnických tak i fyzických osob s nabývacími hodnotami předmětných nemovitostí. Bylo zjištěno, že předmětné nemovitosti nebyly pořízeny z přiznaných a zdaněných finančních prostředků. Naopak financování předmětných nemovitostí bylo realizováno prostřednictvím zápočtu podezřelých pohledávek držených potenciálním hlavním pachatelem. Výsledky provedených šetření odpovídaly předchozímu zjištění. Tedy, že podezřelé osoby byly zapojeny do rozsáhlé daňové trestné činnosti. Navíc bylo zjištěno, že některé nemovitosti byly financovány na základě hypotečních úvěrů, u kterých bylo potvrzeno, že tyto byly mnohdy spláceny přímo z výnosů trestné činnosti a jeden úvěr byl dokonce splácen z různých bankovních účtů a to jak fyzických osob, tak i korporátních bankovních účtů. V daném případě bylo zjištěno, že bankovní systém mohl nedostatečně identifikovat rizika legalizace výnosů z trestné činnosti při splácení různých druhů poskytnutých úvěrů. Ve věci bylo podáno trestní oznámení na legalizaci výnosů z trestné činnosti a s příslušným poskytovatelem hypotečních úvěrů je vedeno správní řízení.

Nemovitý majetek byl využit k legalizaci výnosů z trestné činnosti i v další kauze. Manželé RT a VT spolu s dalšími rodinnými příslušníky založili několik společností zabývajících se reklamní činností. Na účty těchto společností byly připisovány finanční prostředky za reklamní činnost z řady společností, přičemž tyto prostředky byly následně buď vybírány v hotovosti, nebo převáděny na soukromé bankovní účty rodinných příslušníků, kde byly následně použity k nákupu nemovitostí a vybavení domácností. V průběhu dvou let se takto jednalo o celkovou částku v řádech desítek milionů korun. Na základě šetření provedeném ze strany správce daně bylo zjištěno, že uvedené společnosti zneužívají systém správy daní k legalizaci výnosů z trestné činnosti. K podezřelým okolnostem patřilo především to, že tyto společnosti vykazovaly v daňových přiznáních k DPH pouze minimální daňovou povinnost, kdy v podstatě veškeré debetní platby (hotovostní výběry a převody na soukromé účty) byly vykazovány jako nárok na odpočet DPH, aniž by zde bylo přijato odpovídající zdanitelné plnění. Společnosti sídlily na virtuálních adresách, nevykazovaly žádné zaměstnance, na účtech nebyly zjištěny žádné debetní platby, které by odpovídaly běžné podnikatelské činnosti. Ze strany správce daně byly vydány zajišťovací příkazy a zajištěny finanční prostředky na účtech společností. FAÚ přistoupil k blokaci finančních prostředků na soukromých účtech rodinných příslušníků a podal trestní oznámení orgánům činným v trestním řízení.

■ Dalším častým typem zdrojové trestné činnosti, se kterým se FAÚ setkává, jsou různá podvodná jednání. Pan LN opakovaně navštěvoval různé pobočky jedné banky v Praze a dotazoval se, zda na účet společnosti FM, s. r. o., v níž byl jediným společníkem a jednatelem, již byla připsána platba ve výši 9 mil. Kč, přičemž měl v úmyslu tuto platbu vybrat v hotovosti. Účet společnosti FM, s. r. o., byl nově založený, doposud bez transakcí. Pan LN nebyl schopen věrohodně vysvětlit, z jakého zdroje mají být peněžní prostředky převedeny a k jakému účelu mají být použity. Navíc pobočkoví pracovníci zaznamenali, že je doprovázen dalším mužem, který vždy čeká před pobočkou ve vozidle. Z výše uvedených důvodů podala banka oznámení podezřelého obchodu. Během následujících dní byla na účet společnosti FM, s. r. o., skutečně připsána částka ve výši 9 mil. Kč, a to z bankovního účtu, jehož vlastníkem byla společnost PG, a. s. Pan LN požadoval okamžitý hotovostní výběr, což však banka odmítla a provedla blokaci peněžních prostředků na účtu. Dalším šetřením bylo zjištěno, že peněžní prostředky byly ze společnosti PG, a. s., vylákány podvodně na základě e-mailu údajně zasláného jménem prokuristy společnosti se žádostí o půjčku ze společnosti ve výši 9 mil. Kč, kterou účetní společnosti dle pokynu v e-mailu odeslala na účet společnosti FM, s. r. o., neboť se mylně domnívala, že se jedná o účet prokuristy. Ve věci bylo FAÚ podáno trestní oznámení a vzhledem ke skutečnosti, že pan LN se tvrdošijně dožadoval vyplacení peněz v hotovosti na pobočce, mohla Policie ČR zadržet pana LN i doprovázející osobu přímo u pobočky banky.

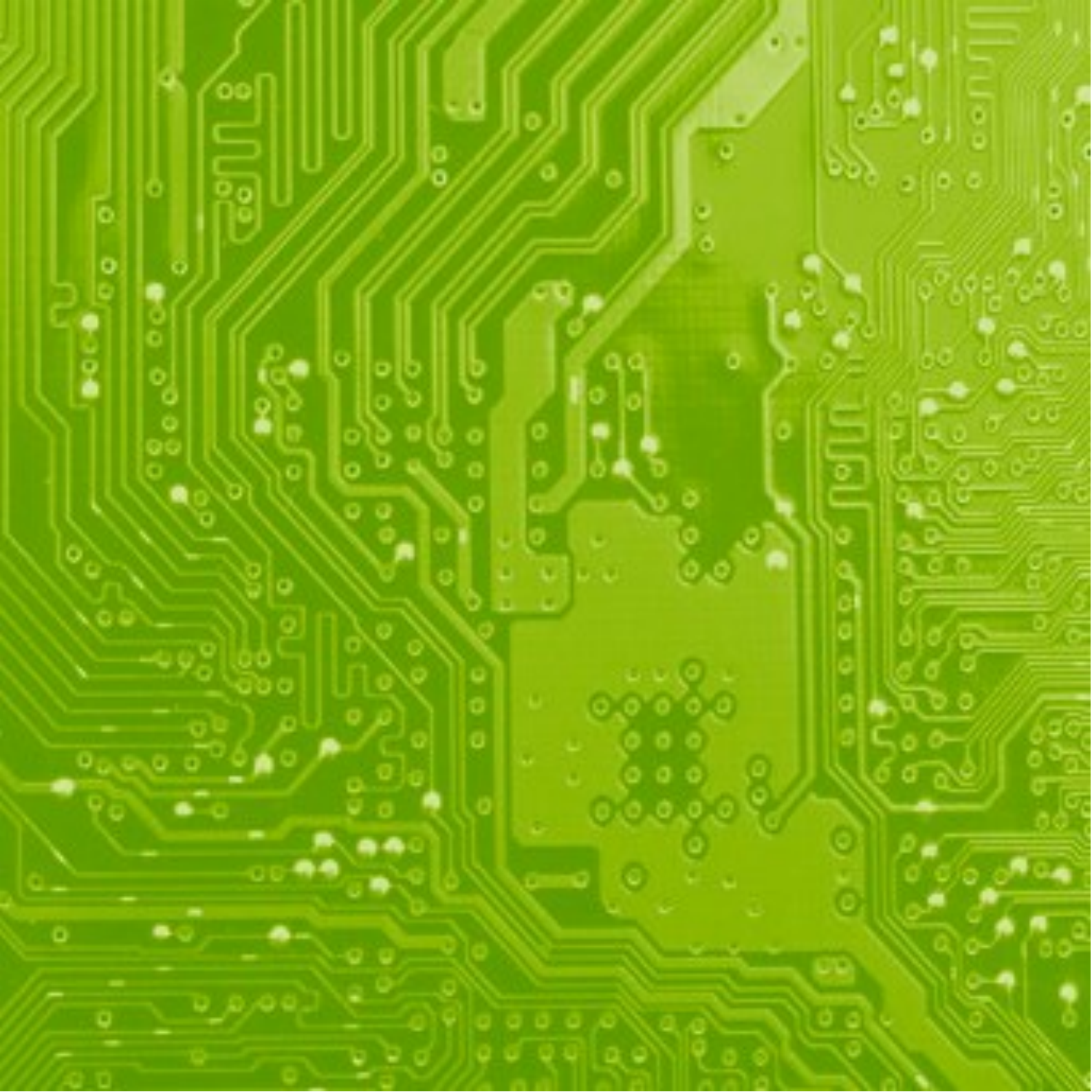
■ Velice častým oznámením podezřelých obchodů jsou případy převodů finančních prostředků do zahraničí prostřednictvím zasílatelských společností (např. Western Union, PES, Money Gram). Tyto případy mají většinou shodný scénář. Do zasílatelské finanční společnosti se dostává klient s požadavkem odeslání finančních prostředků do zahraničí. Při jednání klient vystupuje a jedná nejistě, není schopen sdělit zdroj odesílaných prostředků a účel finančního převodu. U řady klientů se pak objevuje u důvodu převodu plnění jeho pracovních povinností vyplývajících z pracovní smlouvy se zahraničním zaměstnavatelem, spočívající v činnosti odesílání finančních prostředků zaměstnavatele přijatých ze zahraničí na osobní účet klienta, pro tento účel pracovní činnosti nově založený. Z popisu pracovní činnosti klienta pak vyplývá, že on sám pouze přijímá na svůj účet finanční prostředky, které následně po telefonické informaci urychleně ze svého účtu vybírá a odesílá dle doručeného pokynu do zahraničí. Pracovní smlouvy klientů se zahraničním zaměstnavatelem jsou uzavírány prostřednictvím internetu a doručované e-mailovou korespondencí. Odměna za tuto činnost se pohybuje v rozsahu 10 % až 15 % z přijatých prostředků ze zahraničí na účet klienta. Následně při kontrolách těchto příjmů ze zahraničí

na účtech uvedených osob banka zjišťuje, že finanční prostředky na účet klientů přicházející ze zahraničí jsou odesílajícími zahraničními bankami reklamovány jako podvodné, neboť se jedná o převody prostředků z účtů jejich klientů uskutečněných prostřednictvím zcizených platebních karet k těmto účtům nebo prolomením zabezpečení elektronického bankovníctví. Tyto případy vždy končí podáním trestního oznámení a ve většině uvedených případů se daří FAÚ takto do ČR zaslané peněžní prostředky zajistit ještě před jejich odesláním do zahraničí prostřednictvím např. uvedených zasilatelských společností. V poslední době již také dochází k odsouzení osob, které realizují na základě výše popsaných pracovních smluv uzavíraných prostřednictvím internetu odesílání výnosů z trestné činnosti do zahraničí, ze spáchání trestného činu legalizace výnosů z trestné činnosti z nedbalosti.

■ Typickým způsobem zneužití bankovního systému k shromažďování a legalizaci výnosu z trestné činnosti je využití bankovních účtů založených na základě padělaných osobních dokladů. Na jednu falešnou identitu je založeno vždy několik bankovních účtů v různých bankách. Na tyto účty jsou následně zasílány peněžní prostředky získané trestnou činností spáchanou v zahraničí nebo jsou na ně realizovány hotovostní vklady a následně jsou tyto prostředky obratem vybírány v hotovosti nebo převáděny do zahraničí. Např. blíže neustanovená osoba si otevřela za využití dvou pozměněných dokladů totožnosti a udání dalších nepravdivých osobních údajů několik osobních účtů u různých peněžních ústavů, požádala rovněž o vydání kreditní karty a pokusila se získat i spotřebitelský úvěr. Na jeden ze založených účtů pak byla poukázána prostřednictvím poštovní poukázky České pošty, s. p., platba v řádech desítek tisíců korun rovněž od osoby, u které byly uvedeny neexistující osobní údaje. FAÚ přistoupil k blokadě peněžních prostředků na jednom z těchto účtů a podal trestní oznámení pro podezření ze spáchání trestného činu padělání a pozměnění veřejné listiny podle § 348 trestního zákoníku a legalizace výnosů z trestné činnosti dle § 216 trestního zákoníku, kdy účty otevřené pod falešnou identitou mohly sloužit k zastírání původu peněžních prostředků. O několik měsíců později bylo ve spolupráci s bankovním sektorem zjištěno, že stejná osoba začala vystupovat pod další falešnou identitou a založila větší množství dalších bankovních účtů, které použila ke shromažďování výnosů z trestné činnosti – podvodně vylákaných plateb od jedné ze stavebních spořitelen. FAÚ zamezil nakládání s těmito prostředky a poskytl řadu podrobných informací Policii ČR, na základě kterých pak došlo k odhalení skutečné identity pachatele.

■ Příslib snadného a výrazného zhodnocení investice je častým důvodem riskantního investování prostřednictvím nepříliš důvěryhodných společností. Dvě společnosti X a Y prostřednictvím webových stránek nabízely prodej dluhopisů v nominální hodnotě 50 tis. Kč, resp. 100 tis. Kč, s ročním výnosem od 9 % do 10,5 % a se splatností v roce 2017. Obě společnosti na webových stránkách uváděly, že dlouhodobě obchodují s půjčkami a zabývají se prodejem dluhopisů, kdy peněžní prostředky získané prodejem dluhopisů investují do zdravých a prověřených aktiv tak, aby riziko pro investory bylo sníženo na minimum. Na účty společností X a Y, které ovládal předseda představenstva obou společností, investoři vložili cca 30,5 mil. Kč. Peněžní prostředky investorů nebyly ani náznakem investovány způsobem, který deklarovaly společnosti X a Y na svých webových stránkách a ani jiným způsobem, který by směřoval ke zhodnocení peněžních prostředků investorů. Naopak z účtů společností X a Y byly realizovány hotovostní výběry ve výši 13,2 mil. Kč, platby ve prospěch sázkových kanceláří ve výši 8,8 mil. Kč, platby na soukromý účet, jehož majitelem byl předseda představenstva obou společností, ve výši 4,8 mil. Kč, platby spřízněným osobám a platby na zajištění provozu kanceláří společností. Peněžní prostředky, jež byly poukázány na soukromý účet, byly využity pro soukromou spotřebu. Na účtech společností X a Y byly zajištěny peněžní prostředky ve výši 1,75 mil. Kč a bylo podáno trestní oznámení.

■ V některých případech je pachateli trestné činnosti využita ČR jako tranzitní země, ve které je učiněn pouze dílčí krok směřující k legalizování výnosu z trestné činnosti. V jednom z těchto případů, ke kterému došlo v zahraničí, se stala obětí podvodného jednání německá obchodní společnost a peněžní prostředky získané touto trestnou činností ve výši 13 mil. € byly převedeny na bankovní účet do ČR. Jednalo se o účet vedený pro obchodní společnost registrovanou v ČR ovládanou občanem Rumunská. Německá banka se vzápětí po odeslání uvedených peněžních prostředků do ČR obrátila na českou banku s reklamací platby z důvodu její podvodné realizace. Uvedené prostředky však již v té době byly z ČR převedeny v několika platbách do zahraničí na bankovní účty vedené pro právnické osoby v Číně a Hongkongu. Česká banka reagovala okamžitým oznámením podezřelého obchodu na FAÚ a následně byla FAÚ ve spolupráci s českou bankou realizována reklamace uvedených plateb u zahraničních bank v Číně a v Hongkongu a také u partnerských finančních zpravodajských jednotek v Číně a Hongkongu. Díky rychlé reakci české banky a FAÚ se podařilo navrátit odeslané prostředky ve výši cca. 12,5 mil. € zpět do ČR, kde byly opatřením FAÚ a následně také usnesením Policie ČR zajištěny.

JINAK

SOFISTIKOVANÉ

COKOLIV

VÍCE

STEJNÉ

JINÉ

NOVÉ

SKRYTÉ

OČEKÁVÁME

CHYTŘEJŠÍ

JINDE

VZESTUP

AGRESIVNĚJŠÍ

VŠUDE

N

PROGNÓZA

DALŠÍHO VÝVOJE

Z analýzy dosavadního dlouhodobého vývoje za současného zohlednění aktuálních událostí a trendů lze na základě zkušeností FAÚ získaných zejména při zpracování a analýze jednotlivých oznámení podezřelých obchodů, ale v neposlední řadě i ze zkušeností získaných v rámci mezinárodní spolupráce, výkonu kontrolní činnosti a dále spolupráce s orgány činnými v trestním řízení a ostatními zpravodajskými službami, předpokládat v oblasti legalizace výnosů z trestné činnosti a financování terorismu v České republice následující vývojové trendy:

- Snahu o vyvádění finančních prostředků získaných trestnou činností v České republice do zahraničí, zejména do tzv. daňových rájů, za využití off-shore společností a poradenského servisu daňových poradců, advokátů, auditorů, realitních makléřů a dalších specifických profesních skupin.
- Pokusy o legalizaci výnosů z trestné činnosti prostřednictvím bankovních účtů založených na falešnou či zcizenou identitu.
- Snahu o vyvádění finančních prostředků ze třetích zemí do tzv. daňových rájů rychlými transfery přes bankovní účty vedené v České republice pro zahraniční subjekty, kdy např. reálné plnění, tj. vlastní obchody, se realizují mimo území České republiky.
- Investice výnosů z trestné činnosti, páchané v České republice i v zahraničí, do tuzemských nemovitostí.

- Častější využívání virtuálních měn, elektronických platebních bran a elektronických peněženek. V těchto případech lze očekávat i objemový nárůst u jednotlivých transakcí.
- Pokračování trendu, již nyní častého, využití zasílatelských služeb k převodům peněžních prostředků s cílem co nejvíce ztížit identifikaci skutečných účastníků obchodu.
- Nadále významný podíl různých forem podvodného jednání a daňových deliktů z pohledu zdrojové trestné činnosti. V případě daňové trestné činnosti však lze předpokládat zastavení jejího trvalého nárůstu z posledních období, a to zejména díky velice proaktivnímu a systémovému působení Finanční správy, mimo jiné ve formě zavedení institutu Elektronické evidence tržeb a Kontrolního hlášení.
- V souvislosti s mezinárodní situací a „uprchlickou krizí“ lze očekávat i zvýšený nárůst tranzitu finančních prostředků ze zemí Severní Afriky a zejména Blízkého východu a s ním související zvýšené riziko výskytu prostředků určených na financování terorismu. Z této skutečnosti vyplývají do budoucna vyšší nároky na všechny složky státní správy zapojené do odhalování financování terorismu.

Společným znakem všech výše uvedených vývojových trendů je, z důvodu pokračující globalizace, narůstající počet případů s mezinárodním prvkem. Pro jejich efektivní a účinnou eliminaci je tedy bezpodmínečně nutná kvalitní a vstřícná mezinárodní spolupráce všech partnerských finančních zpravodajských jednotek a současně i všech státních i soukromých subjektů, zabývajících se problematikou boje pro praní špinavých peněz a financování terorismu — Anti-Money Laundering/Combating the Financing of Terrorism (dále jen „AML/CFT“).

SE UČÍME ZAJIŠŤUJEME

URYCHLUJE POSILUJEME

Díky ME

SPOUPRÁCI...

ODHALUJEME SPOJUJEME

VYTVÁŘÍME

MEZINÁRODNÍ SPOLUPRÁCE

Počet dotazů ze zahraničí

Praní špinavých peněz, pocházejících z trestné činnosti, financování terorismu, daňové podvody a celá řada dalších trestných činů se stále častěji odehrává na mezinárodní úrovni. K efektivnímu boji proti těmto nelegálním aktivitám je nutné sdílení informací mezi finančními jednotkami v celosvětovém měřítku.

Dle AML zákona je FAÚ oprávněn ke spolupráci s členskými státy Evropské unie, dále se všemi státy, které již ratifikovaly Úmluvu o praní, vyhledávání, zadržování a konfiskaci výnosů ze zločinu, s jinými státy na základě dvoustranných smluv, ale i s těmi státy, jejichž přistoupení k této mezinárodní smlouvě je například teprve v ratifikačním procesu, pokud již mají vybudovány příslušné instituce a jsou schopny uplatňovat mezinárodní standardy pro opatření proti legalizaci výnosů z trestné činnosti a financování terorismu.

Počet dotazů do zahraničí

21

Finanční zpravodajské jednotky jsou sdruženy v celosvětové pracovní skupině, která má v současné době 151 členů, mezi nimiž dochází k výměně informací pomocí zabezpečeného komunikačního kanálu.

Výměna informací mezi finančními zpravodajskými jednotkami má dvě formy:

- žádost o poskytnutí informací;
- zaslání spontánní informace.

22

Počet spontánních informací ze zahraničí

Finanční zpravodajské jednotky mohou informace získané při mezinárodní spolupráci poskytovat oprávněným subjektům (většinou orgánům činným v trestním řízení) pouze s předchozím souhlasem jednotky, která informaci poskytla. Tyto zpravodajské informace mohou sloužit pouze k operativním účelům.

V roce 2015 byl FAÚ osloven partnerskými jednotkami se žádostí o poskytnutí informací celkem ve 247 případech, což ve srovnání s rokem 2014 představuje téměř 24% nárůst. FAÚ požádal své zahraniční partnery o informace k subjektům ve vazbě na AML/CFT, ve 254 případech. V režimu výměny spontánních informací FAÚ předalo 183 informací. Přijato bylo celkem 328 zpravodajských informací, tedy oproti počtu z roku 2014 se tato agenda navýšila o 113 %.

Počet spontánních informací do zahraničí

THE GEMOONLINE

VYLOUČÍME

UČÍME

BUDUJEME

OMEZUJEME

ZAJIŠŤUJEME

VYTVÁŘÍME

DEFINUJEME

VYSVĚTLUJEME

LEGISLATIVOU

LEGISLATIVNÍ ČINNOST

V roce 2015 pokračovala v orgánech Evropské unie příprava nové evropské směrnice proti praní peněz a nařízení o informacích doprovázejících převody finančních prostředků. Po složitém a dlouhotrvajícím vyjednávání byly tyto evropské předpisy v květnu 2015 přijaty a dne 5. 6. 2015 publikovány v Úředním věstníku EU jako směrnice Evropského parlamentu a Rady (EU) 2015/849 ze dne 20. května 2015, o předcházení využívání finančního systému k praní peněz a financování terorismu, o změně nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) č. 648/2012 a o zrušení směrnice Evropského parlamentu a Rady 2005/60/ES a směrnice Komise 2006/70/ES (dále jen „IV. AML směrnice“), a nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) 2015/847 ze dne 20. května 2015, o informacích doprovázejících převody peněžních prostředků a o zrušení nařízení (ES) č. 1781/2006.

HLAVNÍ ZMĚNY, KTERÉ IV. AML SMĚRNICE ZAVÁDÍ:

- Snížení částky hotovostní platby, při níž musí každý podnikatel identifikovat svého klienta (z 15 000 € na 10 000 €).
- Rozšíření působnosti směrnice na širší spektrum herního průmyslu, než tomu bylo dosud.
- Upřesnění požadavků na hloubkovou kontrolu klienta obecně.
- Rozšíření požadavků na zavedení důslednější kontroly klienta nejen vůči zahraničním, ale nově i vůči domácím politicky exponovaným osobám.
- Povinnost zřízení rejstříku skutečných vlastníků právnických osob a svěřenských fondů.
- Vytváření podmínek pro zlepšení spolupráce finančních zpravodajských jednotek.

Směrnice také zavádí do celého systému boje proti praní peněz a financování terorismu princip hodnocení rizik. Hodnocení se bude provádět na nadnárodní úrovni v rámci EU, na národní úrovni jednotlivými členskými státy a také na úrovni jednotlivých povinných osob. Na základě výsledků těchto hodnocení se budou v konkrétních případech uplatňovat přísnější, nebo naopak mírnější požadavky, zejména pokud jde o identifikaci a kontrolu klienta.

Hlavní změnou provedenou novým nařízením EU o informacích doprovázejících převody peněžních prostředků je povinnost pro poskytovatele platebních služeb plátce zajistit, aby převod finančních prostředků doprovázely vedle informací o plátci i základní informace o příjemci.

Přijetím těchto legislativních dokumentů reaguje EU zejména na revizi mezinárodních standardů Finančního akčního výboru proti praní peněz – Financial Action Task Force on Money Laundering, (dále jen „FATF“), Doporučení FATF z roku 2012, ale i na neustálé změny a vývoj situace v oblasti boje proti praní peněz a financování terorismu.

FAÚ se po celou dobu přípravy těchto dokumentů účastnil jednání příslušné pracovní skupiny Rady EU a uplatnil vůči nim řadu připomínek. Ještě před definitivním schválením výše uvedených evropských předpisů FAÚ zahájil práce na novelizaci AML zákona, aby se dostal do souladu s požadavky těchto dokumentů, ale i dalších požadavků mezinárodního práva. Do vlády byl proto již na konci září 2015 odeslán návrh novely AML zákona a některých souvisejících předpisů, který řeší zejména implementaci IV. AML směrnice a nařízení EU o bezhotovostních převodech do naší národní legislativy.

IV. AML směrnice rovněž vyzývá členské státy, aby zvážily zavedení bankovních registrů. Tento požadavek dále nabyl na významu po teroristických útocích v Paříži koncem roku 2015, kdy nejen Francie vyzývá ke zřízení takových registrů jako významného nástroje i jako součásti opatření proti financování terorismu. Otázkou centrálního registru účtů se FAÚ zabývá dlouhodobě, již v roce 2011 na základě vypracované studie navrhoval jeho zřízení. V průběhu roku 2015 ve spolupráci s Českou národní bankou (dále jen „ČNB“) připravil návrh zákona o centrální evidenci účtů, který byl rovněž v září 2015 předán k posouzení vládě a začátkem roku 2016 schválen a odeslán do Parlamentu. Smyslem navrhované centrální evidence účtů je umožnit oprávněným orgánům veřejné moci systémovým dotazem zjistit, u které úvěrové instituce má či měla konkrétní osoba účet, jehož je či byla vlastníkem nebo disponentem. Na základě této informace může následně cíleně oslovit pouze příslušnou úvěrovou instituci za účelem získání podrobnějších informací. Nenavrhuje se, ani nepředpokládá rozšíření oprávnění prolomit mlčenlivost bank nebo družstevních záložen podle zvláštních právních předpisů nad stávající okruh dosavadních oprávnění.

FAÚ v uplynulém roce v souladu s požadavky nové evropské směrnice zahájil práce na národním hodnocení rizik praní špinavých peněz a financování terorismu. V rámci tohoto procesu FAÚ ve spolupráci s dalšími zainteresovanými orgány a povinnými osobami provádí identifikaci a posouzení hrozeb, zranitelných míst, dopadů hrozeb do zranitelných míst, posouzení stávajících a zároveň navržení dalších doplňkových opatření ke zmírnění rizik. Jako u každého řízení rizik tak i v případě procesu na národní úrovni je hlavním cílem přiměřená alokace zdrojů, tzn. významné posílení rizikově orientovaného přístupu. V rámci tohoto úsilí a své setrvalé osvětové činnosti FAÚ v co největší možné míře sdílí průběžné výstupy procesu se zainteresovaným privátním sektorem. Práce na prvním kole hodnocení rizik budou ukončeny tak, aby byla zpráva o výsledcích prvního kola hodnocení rizik schválena formou usnesení vlády do června roku 2016. Na tuto činnost by v dalším období mělo navazovat hodnocení rizik na úrovni EU, ale i hodnocení rizik povinnými osobami.

Zástupci FAÚ se v průběhu roku 2015 podíleli na činnosti pracovních skupin, zabývajících se problematikou boje proti praní peněz a financování terorismu (Platforma finančních zpravodajských jednotek, Expertní skupina k praní peněz a financování terorismu při Evropské Komisi) a na činnosti výboru Moneyval Rady Evropy.

27

MONEYVAL

Při Radě Evropy byl v roce 1998 vytvořen „Výbor expertů pro hodnocení opatření proti praní špinavých peněz a financování terorismu“, tzv. „MONEYVAL“. Jeho členy jsou členské státy Rady Evropy, které nejsou členy FATF, dále Rusko (které je členem FATF) a Izrael. Některé další státy mají statut pozorovatele (Japonsko, Mexiko, Spojené státy americké). Česká republika má v Moneyvalu tři stálé členy z resortu Ministerstva financí, Ministerstva spravedlnosti a České národní banky. Vedoucím české delegace je zástupce Finančního analytického útvaru. Moneyval, stejně jako FATF, organizuje tzv. vzájemná hodnocení členských zemí. Tato vzájemná hodnocení spočívají v tom, že experti ze čtyř až pěti zemí hodnotí systém boje proti praní špinavých peněz ve vybrané zemi, především pak efektivitu jeho fungování v praxi. Hodnotitelé navštíví během jednoho pracovního týdne veškeré státní orgány a instituce, podílející se na boji proti legalizaci výnosů z trestné činnosti, a vybrané subjekty, mající povinnost hlásit podezřelé transakce finanční zpravodajské jednotce. Česká republika má za sebou již čtyři kola takového hodnocení. První proběhlo na jaře roku 1998, druhé kolo na podzim roku 2001, třetí na jaře roku 2005 a čtvrté na jaře 2010. Páté kolo je naplánováno na první čtvrtletí roku 2017.

An aerial, grayscale photograph of a city street grid. A red circle is drawn around a central intersection and the buildings immediately surrounding it. The text is overlaid on the image.

NETRESTAJÍ

PŘEDCHÁZEJÍ

DONUCUJÍ

OCHRAŇUJÍ

ZAKAZUJÍ

OMEZENÍ

ZNEMOŽŇUJÍ

MEZINÁRODNÍ

SANKCE

29

2015	316 oznámení o převodu finančních prostředků z/do Íránu
2014	219 oznámení o převodu finančních prostředků z/do Íránu
2013	117 oznámení o převodu finančních prostředků z/do Íránu

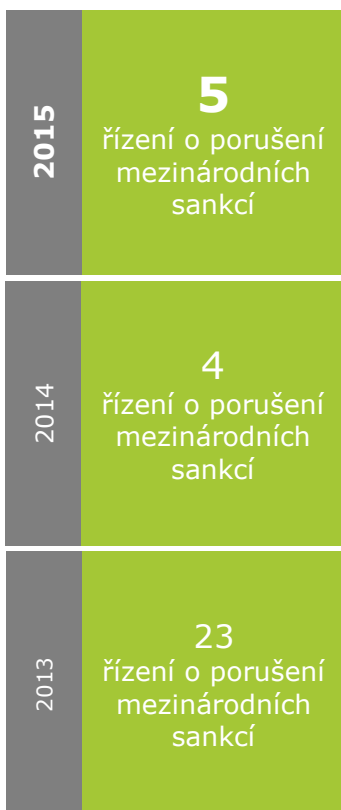
Počet oznámení o převodu
finančních prostředků z/do
Íránu

V oblasti vnitrostátní koordinace provádění mezinárodních sankcí se celý uplynulý rok nesl především v duchu pokračujícího uvolňování mezinárodních sankcí vůči Íránu, uplatňovaných v souvislosti s jeho jaderným programem, a v jejich zejména obchodní veřejností netrpělivě očekávaném zrušení.

Opětovně se rozbíhající intenzivnější obchodní spolupráce s Íránem se do agendy FAÚ promítla především enormním nárůstem oznámení o převodech finančních prostředků mezi íránskými osobami a EU. V roce 2015 FAÚ přijal 316 těchto oznámení, tedy o 97 více než v roce 2014. V 65 případech povoloval převody finančních prostředků z nebo do Íránu ve správních řízeních, kterých bylo o 8 více než v roce 2014.

2015	65 žádostí o převod finančních prostředků z/do Íránu
2014	57 žádostí o převod finančních prostředků z/do Íránu
2013	95 žádostí o převod finančních prostředků z/do Íránu

Počet žádostí o převod
finančních prostředků z/do
Íránu

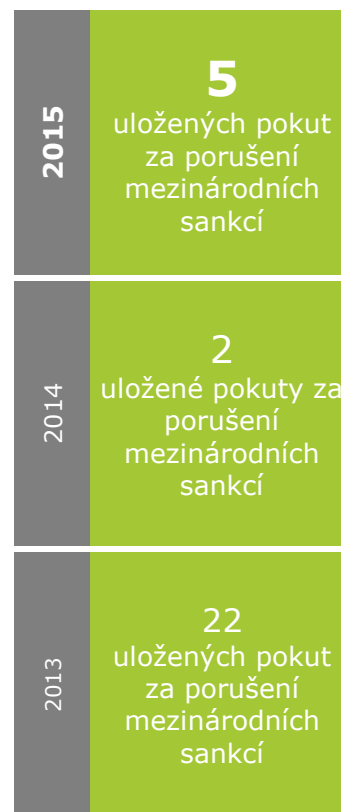
Počet řízení o porušení
mezinárodních sankcí

úplnému, pozastavení sankcí vůči této východoevropské zemi. V říjnu 2015 naopak EU přijala nové sankce proti východoafrickému státu Burundi.

Celkový objem oznámených či FAÚ povolených převodů v roce 2015 přesáhl 1,261 mld. €, a představuje téměř trojnásobek objemu v roce 2014. Ačkoli zrušení povinnosti předem oznamovat či předem žádat o povolení převodů finančních prostředků bylo v příslušných předpisech EU avizováno již od října 2015, ke skutečnému zrušení došlo posunutím použitelnosti těchto předpisů až v polovině ledna 2016.

V oblasti sankcí v souvislosti s událostmi na Ukrajině a Krymu, tedy týkajících se převážně obchodu s Ruskou federací, došlo z pohledu FAÚ v prosinci 2014 novelizací příslušného sankčního předpisu k poměrně razantnímu zúžení položek, k jejichž vývozu je nutné povolení vydávané FAÚ. Vydáním tzv. vodítek v prosinci 2014 a zejména jejich doplněním v září 2015 Evropská komise usnadnila veřejnosti orientaci v uplatňování protiruských sankcí.

Pod vlivem zapojení Běloruska do kroků směřujících k urovnání rusko-ukrajinského konfliktu Přistoupila EU k poměrně rozsáhlému, byť dočasnému a nikoli

Počet uložených pokut za
porušení mezinárodních sankcí

V důsledku nárůstu jak počtu projevů mezinárodního terorismu, tak závažnosti jejich dopadů na životy a zdraví obyvatelstva, se celým rokem vinula snaha EU zefektivnit jak boj proti terorismu a jeho financování, tak uplatňování omezujících opatření (sankcí) vůči osobám a subjektům do takových činností zapojených. V této souvislosti se aktuálně řešenou otázkou stala rychlost aplikace sankcí vyhlášených Radou bezpečnosti OSN na úroveň práva EU. K tomuto účelu přijal FAÚ vlastní opatření v rámci AML zákona, které se promítlo v metodickém pokynu č. 5 vůči povinným osobám, vydaném FAÚ začátkem roku 2016.

V uplynulém roce FAÚ vedl celkem pět řízení pro porušení mezinárodních sankcí a ve všech případech uložil pokuty. Vždy se jednalo o porušení povinnosti oznámit převody finančních prostředků v obchodních stycích s Íránem. Žádný z těchto případů však rozhodně nelze označit za natolik závažné porušení, pro něž by byla ohrožena pověst České republiky v mezinárodním měřítku.

ZÁKLADNÍ TYPY MEZINÁRODNÍCH SANKCÍ

Může se jednat o cestovní omezení, omezení či zákazy obchodování s určitými druhy zboží (např. zboží tzv. dvojího užití, zbraně a vojenský materiál apod.) a nebo finanční sankce. Mohou to však být i další typy jako omezení v dopravě (např. zákaz přistávání letadel), zákaz poskytování technické pomoci ve vztahu k některým druhům zboží (např. zákaz poskytování specializované výuky v oborech neužitelných k vývoji a výrobě zbraní hromadného ničení a jejich nosičů) atp.

ZÁVAZNOST MEZINÁRODNÍCH SANKCÍ

Závazek České republiky uplatňovat mezinárodní sankce vyplývá z jejího členství jak v OSN (zakládající člen původního Společenství národů) tak také, od 1. května 2004, z členství v EU. Článek 25 Charty OSN říká, že „Mezi členy Spojených národů je shoda o tom, že přijmou a splní rozhodnutí Rady bezpečnosti podle této charty“. Akt o podmínkách přistoupení k EU v článku 2 stanoví, že „Ode dne přistoupení se ustanovení původních smluv a aktů přijatých orgány Společenství... stávají závaznými pro nové členské státy a uplatňují se v těchto státech za podmínek stanovených v uvedených smlouvách a v tomto aktu“.

KONTROLOU

ODVRÁTÍME

UKÁŽEME

POMŮŽEME

POUČÍME

VYSVĚTLÍME

ZJISTÍME

ODSTRANÍME

PORADÍME

ZABRÁNÍME

NAUČÍME

KONTROLNÍ ČINNOST

Základním podkladem pro provádění dozorové činnosti kontrolního oddělení FAÚ za období uplynulého roku byl plán kontrol na rok 2015. Při jeho zpracování vycházelo kontrolní oddělení ze schválené metodiky sestavování ročních plánů kontrol a z poznatků konkrétního vývoje v oblasti AML/CFT. Byla využita i spolupráce s ostatními dozorovými orgány, jejímž účelem byla výměna informací a předání konkrétních poznatků využitelných v rámci samotné kontrolní činnosti, její zefektivnění a dále zabránění duplicity při kontrolách povinných osob a jejich nadměrného zatěžování. Jako zákonný podklad pro svou dozorovou činnost aplikovalo kontrolní oddělení ustanovení AML zákona, kontrolního řádu a subsidiárně správního řádu a soudního řádu správního.

Na rok 2015 předpokládal kontrolní plán provedení 21 kontrol u povinných osob. S ohledem na podněty, které kontrolní oddělení obdrželo v průběhu roku a dále na počet provedených kontrolních nákupů (které nelze s ohledem na proměnlivou zatíženost kontrolních pracovníků v proběhu roku, s dostatečným předstihem plánovat), bylo zahájeno celkem 51 kontrol. Z uvedeného čísla je zřejmé, že počet realizovaných kontrol v roce 2015 se oproti předchozímu roku téměř zdvojnásobil. Vzestupná tendence počtu realizovaných kontrol je charakteristická pro vývoj v posledních třech letech.

33

Počet kontrol provedených
podle AML zákona

Nejčastěji kontrolovanými povinnými subjekty byly směnárny, platební instituce (instituce elektronických peněz), zakladatelé právnických osob a poskytovatelé sídla. Kontrola u směnáren probíhala většinou formou kontrolního nákupu. Již v minulosti se ukázalo, že kontrolní nákup je velmi účinným nástrojem pro ověření dodržování AML zákona povinnými osobami. Vedle toho, že představuje minimální zátěž pro kontrolované subjekty, je i daleko méně časově náročným úkonem umožňujícím jeho provedení u většího počtu povinných osob. Jeho efektivitu lze však plně využít pouze u povinných osob oprávněných ke směnářenské činnosti. Na druhou stranu je nutno uvést, že se jedná o nejpočetnější typ povinných osob (téměř 1 000 subjektů).

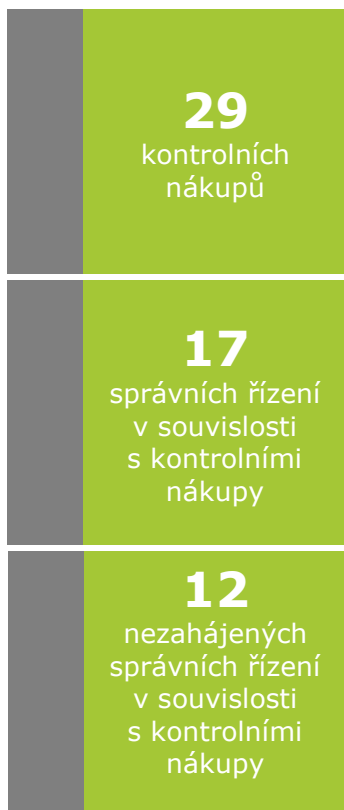

Počet řízení o porušení
AML zákona

V roce 2015 kontrolní oddělení provedlo také jednu společnou kontrolu v součinnosti s ČNB. Tato kontrola potvrdila svoji efektivitu, napomohla ke sjednocení kontrolních postupů obou dozorových institucí, čímž přispěla k budoucímu posílení právní jistoty při kontrole uplatňování postupů stanovených AML zákonem v oblasti boje proti praní špinavých peněz a financování terorismu. Právě sjednocené kontrolní postupy a rovněž obdobný náhled dozorových orgánů na porušování povinností vyplývajících z právních předpisů v oblasti legalizace výnosů z trestné činnosti a financování terorismu přispívají k vyšší právní jistotě povinných osob. Z toho důvodu budou společné kontroly s ČNB plánovány i v následujících letech.

Kontrolní oddělení v rámci správního trestání zahájilo v roce 2015 celkem 35 správních řízení. Na základě výsledků vlastní kontrolní činnosti zahájilo 25 správních řízení, 9 správních řízení z podnětu ČNB a jedno správní řízení z podnětu Policie České republiky.

Stejně jako v případě zahájených kontrol, i v případě zahájených správních řízení, došlo v roce 2015 k dvojnásobnému zvýšení. V tomto ohledu sehrály významnou roli zejména kontrolní nákupy, které se na zvýšení počtu zahájených správních řízení podílely 8,5 %.

Počet správních řízení souvisejících s kontrolními nákupy v roce 2015

Z porovnání počtu provedených kontrolních nákupů a počtu právních řízení zahájených v souvislosti s kontrolními nákupy je patrné, že v 17 případech (z celkového počtu 29) kontrolní pracovníci zaznamenali porušení AML zákona. Tedy ve více než polovině případů byla uložena pokuta, což jednoznačně potvrzuje potřebnost uplatňování tohoto kontrolního nástroje i v příštích letech. Z výsledků kontrol lze dovodit, že mezi sankcionovanými směnárny typově převládají malé směnárny a že úmyslného obcházení elektronického směnárenského systému při porušování povinností stanovených AML zákonem se dopouštějí ve většině případů samotní majitelé směnárny než jejich zaměstnanci.

Výše pokut uložených pro porušení AML zákona

Celková výše uložených pokut byla v roce 2015 vyšší než v roce 2014. Tuto skutečnost lze přičíst většímu počtu vedených správních řízení. Určitou výjimku tvoří jen rok 2013, ve kterém byla v jednom případě uložena vysoká pokuta, za zvlášť závažné porušení AML zákona.

Povinné osoby se stejně jako v předešlých letech nejčastěji dopouštěly dvou druhů správních deliktů, a to opakovaného nesplnění povinnosti kontroly klienta a nesplnění povinnosti identifikace klienta. V menší míře pak správních deliktů souvisejících s nevypracováním systému vnitřních zásad a s nesplněním oznamovací povinnosti.

Mezi nejčastěji sankcionované povinné osoby patřily již zmiňované směnárny, dále pak zakladatelé právnických osob a poskytovatelé sídla společnosti, banky, pojišťovací prostředkovatelé a také spořitelní družstva.

Další nedílnou součástí činnosti kontrolního oddělení byla i obsahová kontrola systémů vnitřních zásad, které povinné osoby zasílají FAÚ. Počet zkontrolovaných systémů vnitřních zásad se meziročně zvýšil a přiblížil se úrovni mezi lety 2012 a 2013. Příčinou tohoto nárůstu je úprava systémů vnitřních zásad povinnými osobami v návaznosti na novelu AML vyhlášky a rovněž v návaznosti na mezinárodní dohodu v souvislosti se zákonem FATCA.

Počet pokut uložených pro porušení AML zákona

Počet kontrol systémů vnitřních zásad

UPOZORŇUJÍ

INFORMUJÍ

VÝSLEDKY

VYSVĚTLUJÍ

INSPIRUJÍ

SROVNÁVÁJÍ

POMÁHAJÍ

PŘIPOMÍNÁJÍ

STATISTICKÝ PŘEHLED

	2013	2014	2015
Počet přijatých oznámení o podezřelém obchodu	2721	3192	2963
Celkový počet podaných trestních oznámení	547	680	514
Počet podaných trestních oznámení se zajištěním finančních prostředků	177	263	294
Výše zajištěných finančních prostředků [mil. Kč]	3003,6	2182	5542
Počet postoupení na Generální finanční ředitelství	1162	1491	1744
Počet postoupení na Generální ředitelství cel	42	103	75
Počet dotazů ze zahraničí	195	200	247
Počet dotazů do zahraničí	195	260	254
Počet spontánních informací ze zahraničí	117	149	183
Počet spontánních informací do zahraničí	103	154	328
Počet kontrol systémů vnitřních zásad	50	34	57
Počet kontrolních nákupů*	-	2	29
Počet kontrol provedených podle AML zákona	14	27	51
Počet správních řízení o porušení AML zákona	19	18	35
Počet pokut uložených pro porušení AML zákona	17	18	33
Výše pokut uložených pro porušení AML zákona [mil. Kč]	3,253	1,815	2,470
Počet oznámení o převodu finančních prostředků z/do Íránu	117	219	316
Počet žádostí o převod finančních prostředků z/do Íránu	95	57	65
Počet řízení o porušení mezinárodních sankcí	23	4	5
Počet uložených pokut za porušení mezinárodních sankcí	22	2	5

39

* Nástroj kontrolních nákupů zaveden na konci roku 2014

KONTAKTUJTE NÁS

Finanční analytický útvar
poštovní přihrádka č. 675
Jindřišská 14
111 21 Praha 1

URL: www.mfcr.cz/fau
E-mail: fau@mfcr.cz
ID datové schránky: meiq7wd
Tel.: + 420 257 044 501
Fax: + 420 257 044 502

40

Název: Finanční analytický útvar, Výroční zpráva 2015
Autor: FAÚ
Vydavatel: Ministerstvo financí, Letenská 15, Praha 1
Tisk: Ministerstvo financí
Grafická úprava: FAÚ
Vydání: první
Počet stran: 40
Datum vydání: 3/2016

Neprodejně

© Ministerstvo financí

ISBN 978-80-85045-88-8 (print)
ISBN 978-80-85045-89-5 (on-line)

Finanční analytický útvar

Ministerstvo financí

Praha

2016